herpy

GEKKOER

Lined flat-tail gecko

Uroplatus lineatus

En slank, langbenet bladhalegekko fra Madagaskars østlige regnskove, som lever i og ved bambus. Den har ingen hudfrynser, men skifter mellem ensfarvet lysebrunt og skarpe, mørke længdestriber. Den er nataktiv, kræver fugtig og velventileret luft og er et dyr at kigge på, ikke at håndtere.

Familie: Gekkonidae Tidligere navn: *Ptyodactylus lineatus; Uroplates lineatus*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**25-28 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**2-15 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Regnskov**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 45 × 90 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-26 °C**
Hotspot	**28-30 °C**
Temperatur, nat	**20-22 °C**
Luftfugtighed	**70-90 %**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 1
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis, parvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Inkubation	**85-95 dage** ved 21-27 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Alle arter i slægten Uroplatus står på CITES liste II og i bilag B i EU's forordning 338/97. Køb og salg inden for EU kræver dokumentation for lovlig oprindelse, typisk papirer, der viser, at dyret er opdrættet i fangenskab. Spørg Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, hvis du er i tvivl om papirer.

Om arten

Uroplatus lineatus adskiller sig tydeligt fra de andre bladhalegekkoer. Kroppen er langstrakt og næsten cylindrisk, benene er lange og tynde uden hudfrynser, hovedet er smalt og lidt slangeagtigt, og huden er usædvanlig glat. Over øjnene sidder to spidse skæl som øjenvipper, og halen er flad og afrundet og ligner et tørt bambusblad. Artsnavnet kommer af latin "linea", linje, og peger på de parallelle, mørke striber, der løber ned over hoved og ryg.

Arten måler omkring 13 cm fra snude til kloak og 25-28 cm i alt, så den hører til de store i slægten. Grundfarven er lysebrun, nogle gange næsten uden tegning, andre gange med fem eller seks mørke længdestriber. Dyret kan i en vis grad ændre farve og kontrast: i ro er det mat lysebrunt, og ved uro, aktivitet eller stress kan det blive orange eller få skarpe, næsten sorte striber, og halen kan få tværbånd. Den hviler i strakt stilling langs en bambusstilk, og her forsvinder den næsten.

Bladhalegekkoerne deles i grupper efter udseende og levested. *U. lineatus* står alene i sin egen gruppe, som er knyttet til bambus og træ uden hudfrynser. Arten blev beskrevet i 1836 af Duméril og Bibron under navnet *Ptyodactylus lineatus*.

Arten er stille og mest interessant at iagttage. Den kræver en holder, der kan holde styr på fugt, ventilation og temperatur.

Udbredelse og levested

Uroplatus lineatus findes kun på Madagaskar, i de østlige regnskove og på øen Nosy Boraha (Île Sainte-Marie) ud for østkysten. Registrerede fund ligger især i nordøst, i området omkring Marojejy og Masoala, men også længere sydpå, bl.a. ved Zahamena. Typelokaliteten er ukendt.

Arten er vurderet som livskraftig. De største trusler er skovrydning og indsamling til dyrehandlen. Fordi fundene er spredte, kender man ikke den præcise udbredelse, og kortet viser derfor kun østkystregionen, hvor arten er registreret.

> **Oprindelig udbredelse:** Madagaskar.

LEVESTED

Gekkoen lever i regnskov i lavlandet og i bambusbevoksninger. Dyrene sidder på bambusstilke og tynde stammer, ofte på tør, død bambus, hvor mønstret passer til underlaget. Mod andre underlag, fx tykke træstammer, er de langt mere synlige. Om dagen hviler de næsten ubevægelige, og om natten jager de i vegetationen.

Klimaet i østkysten af Madagaskar er varmt og fugtigt med regn det meste af året og kun et lille udsving mellem årstiderne. Nætterne er lidt køligere end dagene, og luftfugtigheden er høj. Mikroklimaet i artens eget levested er ikke målt, så tallene i vejledningen bygger på holdning i fangenskab.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

Pasning

TERRARIET

En enkelt voksen *Uroplatus lineatus* skal have et terrarie på mindst 45 × 45 × 90 cm (længde × bredde × højde). Et par eller en lille gruppe skal have mindst 60 × 45 × 90 cm, og flere dyr kræver mere gulvareal. Større er bedre, fordi det giver lettere en tydelig forskel mellem top og bund og mere plads til de lodrette hvilepladser. Terrariet skal være højt frem for bredt, fordi arten lever lodret på stilke.

Indret med dødt og levende bambus, både lodret og skråt, og med grene, hvis tykkelse svarer til en til to gange dyrets kropsbredde og er mindst dobbelt så lange som dyret. Bambusrør, der står lodret, bruges gerne som skjul og kan bruges som æglæggested. Glatte overflader som glas bruges også til hvile, især af unge dyr.

Glas passer bedst, hvor luften i rummet er tør (under 60 % fugt), fordi vand sætter sig som dråber på ruderne, og dyrene kan klatre på glasset. Net kan bruges i et fugtigt rum, men dyrene kan ikke klæbe til nettet. Uanset valg skal der være god ventilation, så luften ikke står stille.

Bunden består af et drænlag, fx perlite eller lecakugler, dækket af visne blade, gerne bambusblade, og lidt sphagnum. Bunden skal være fugtig, men aldrig våd. Undgå grov, ru bund og ru kunstklipper: dyret slår efter bytte i hurtige udfald og kan få snudeskader. Levende planter, der tåler fugt og dæmpet lys, holder på fugten og giver skjul.

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Uroplatus lineatus*. Hvor tal mangler, bygger vejledningen på de bedre kendte bladhalegekkoer, fx *Uroplatus henkeli* og *Uroplatus sikorae*, som har de samme grundkrav til fugt, ventilation og temperatur.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

Om dagen skal der være 24-26 °C i terrariet og om natten 20-22 °C. Nattefaldet er vigtigt for trivslen og hjælper samtidig luften med at cirkulere i et glasterrarie. En lille årstidsvariation på 2-3 grader, med de køligste dage om vinteren, passer til arten.

Bladhalegekkoer tåler varme dårligt. Lad aldrig terrariet komme op over 27 °C i længere tid, og stil det køligt uden direkte sol. Mål med digitale termometre både øverst og nederst.

Arten soler sig ikke meget, men en lille varm plet på 28-30 °C giver dyrene mulighed for selv at vælge. Brug en halogen- eller glødepære med lav effekt over en lille del af terrariet, så den kun varmer en gren, og hold resten af terrariet på baggrundstemperaturen. Undgå at bruge spotlamper i lave terrarier, hvor de varmer hele rummet op.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være høj, ca. 70 % om dagen og 80-90 % om natten, og aldrig under 70 % i længere tid. Lad terrariet tørre lidt ud sidst på eftermiddagen og forstøv grundigt om aftenen, så fugten stiger efter mørkets frembrud. Den naturlige rytme med tørrere dag og fugtigere nat holder skimmel nede og er god for luftvejene.

Forstøv mindst en gang om dagen, helst to: morgen og aften. Dyrene drikker vand, der løber over blade, bambus og glas, og slikker det af sig selv, og de drikker næsten aldrig af en skål. Brug lunkent vand, ikke koldt, som stresser dem, og brug almindeligt hanevand. Forstøv ikke lige efter fodring, da vandet skyller kalken af insekterne. Et forstøvningsanlæg på en timer giver jævn fugt, især i terrarier med net.

Dehydrering er den hyppigste fejl. Halen er et godt mål: den skal være flad og fuld. Smal, rynket eller krøllet hale og indsunkne øjne er tegn på for lidt vand. Tjek efter hvert hudskifte, at alle tæer er helt rene, så huden ikke bygger sig op og tager grebet.

LYS OG UVB

Arten er nataktiv, men hviler ofte åbent om dagen, så den får lidt sollys i naturen. UVB anbefales, og et rør monteret over terrariets net passer til Ferguson-zone 1: UV-indekset skal være omkring 1-2 på de øverste hvilepladser og nul i skyggen. Dyret skal kunne gemme sig for lyset i planter og bambus. Et UV-indeksmeter hjælper, fordi nettet, planterne og rørets alder ændrer udbyttet.

Giv 12 timers lys om sommeren og 10 timer om vinteren, styret af en timer. Bladhalegekkoerne har udviklet sig med en dagslængde på ca. 11 timer om vinteren og 13 om sommeren, og en tydelig årstidsrytme er god for hormoner, appetit og aktivitet. Dyrene er følsomme over for lys om natten, så hold terrariet mørkt, når lyset er slukket. Skal der være levende planter, bruges en LED-planteslampe.

Uden UVB skal kalktilskuddet indeholde D3.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Uroplatus lineatus lever af insekter. Giv fårekyllinger som basis og supplér med kakerlakker (fx dubia), græshopper og andre foderinsekter i passende størrelse, højst lidt mindre end gekkoens hoved. Foderinsekterne skal have fået godt foder det seneste døgn. Slip dem i terrariet sent på dagen, efter forstøvningen. Dyrene jager aktivt og slår efter byttet fra grenene, så brug ikke foderskåle med hård bund.

Voksne dyr fodres to gange om ugen med et par store insekter ad gangen, og unger tre gange om ugen. Små snegle, der er opdrættet, kan bruges som variation. Unge dyr tager lidt frugt eller nektar, fx papaya, en gang om ugen, mens voksne sjældent gør. Fjern foderinsekter, som er blevet liggende, så de ikke generer dyret.

Pudr insekterne let med kalk ved hver anden fodring og en multivitamin hver anden uge. Med UVB skal kalken have lidt eller ingen D3. For meget tilskud giver overvægt, som ses som fedtaflejringer under kæben. Vej voksne dyr jævnligt, og juster mængden, så vægten holder sig stabil.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er mere et dyr at se på end at holde i hånden. Den hviler stille om dagen og stresser let. Håndtér den kun, når det er nødvendigt, og højst en gang om ugen. En stresset gekko er i konstant bevægelse, kan springe, spærre gabet op, krumme kroppen, krølle halen og skrige. Unge dyr kan smide halen, som vokser ud igen.

Farveskiftet er et pålideligt signal. I ro er dyret mat lysebrunt; når det "tænder op", får det skarpe, mørke striber eller bliver orange. Sker det ofte og uden en tydelig grund, tyder det på stress. Krøllet hale, indsunkne øjne og gnidning af snuden mod glasset er andre tegn.

Socialt er arten usædvanlig fredelig for en gekko: hanner kan sidde på samme gren uden at kæmpe. Alligevel er en enkelt gekko eller et par den sikreste holdform, og en lille gruppe med en han og to hunner kan fungere i et stort terrarie. Overvåg nye grupper og skil dyrene, hvis nogen får sår.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnet ses bedst på voksne dyr: hannerne har tydelige hemipenisbuler ved halens rod, som ses bedst nedefra. Alder og vægt ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for arten, men ungerne vokser hurtigt.

Sæt kun hunner i avl, der er i topform, har fyldte kalklommer på halsen og en stabil vægt.

PARRING

Arten yngles kun sjældent i fangenskab. Et par eller en han og to hunner passer bedst. Hanner kan tåle hinanden i et stort terrarie, men holdes helst i separate grupper i yngletiden.

En tydelig årstidsrytme med lidt køligere og kortere dage om vinteren og varmere, længere dage om sommeren er den bedste forudsætning for at få dyrene til at yngle. UVB til de voksne dyr øger sandsynligheden for, at æggene klækker, formentlig fordi hunnen kan give æggene mere kalk. Giv hunner ekstra kalk og nogle snegle før og efter æglægning.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger et eller to æg pr. kuld og kan lægge flere kuld i en sæson. Æggene er runde og måler omkring 13 mm i diameter. De lægges under bladene eller i bunden ved en plantes fod, og hunnerne bruger gerne et lodret bambusrør, hvis der er et. Hold bunden fugtig, giv hunnen ro, og find æggene bagefter.

Efter hvert kuld tjekkes hunnens vægt og kalklommer. Hun skal have tid til at komme sig, og taber hun sig, skal avlen stoppes for sæsonen.

INKUBATION

Æggene inkuberes i en lille tæt boks med vermiculite og vand i forholdet 2:1 efter vægt eller med opblødt sphagnum. Læg æggene på en lille skål eller et stykke skum, så de ikke ligger direkte i det våde substrat, og sørg for, at kondensvand ikke drypper på dem. Luftfugtigheden skal være høj, men selve ægget skal holdes tørt.

Temperaturen skal være 21-27 °C, med en naturlig forskel mellem dag og nat. Æggene klækker efter omkring tre måneder (ca. 90 dage). Tallet bygger på få kuld, og højere temperatur giver kortere tid. Æg fra samme kuld klækker inden for få dage.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er store i forhold til ægget: omkring 9 cm i alt og omkring 2 g. De begynder at æde efter omkring to uger. Hold dem i en lille, fugtig bøtte eller et lille terrarie med fugtig sphagnum på bunden, en plante, en vandskål og nogle bambuspinde eller grene. Dæk det meste af låget til, så fugten bliver, og forstøv to gange om dagen. De sidder ofte på ruden om dagen, formentlig fordi det sparer på fugten.

Giv de første uger lidt nektar eller abrikosbabymos tilsat kalk, og tilbyd små fårekyllinger tre gange om ugen. Ungerne er mere udsatte for udtørring end voksne. Unger smider let halen, så undgå håndtering. Hold dem lige store, og fodr dem med små insekter, til de kan tage voksne bytter. Pudr foderet med kalk og en multivitamin hver uge det første halve år.

Sundhed og typiske fejl

Uroplatus lineatus er sart, og levetiden er dårligt kendt. Mange dyr lever kun to-tre år i fangenskab, og hunner, der lægger æg, ofte kun et-to år, men i god pasning kan arten blive op til omkring 15 år. Opdrættede dyr lever længere end vildfangne. Dyr i dårlig form kan svinde ind hurtigt. De typiske problemer er:

- Dehydrering. Smal eller krøllet hale og indsunkne øjne viser for lidt fugt eller vand.
- Hudrester på tæerne efter hudskifte. De bygger sig op og tager grebet og kan koste en tå. Forstøv dyret i flere minutter, og fjern huden forsigtigt med fugtige fingre. Går den ikke let af, skal dyret til dyrlæge.
- Varmestress over 27 °C: uro, appetitløshed og afmagring.
- Snudeskader fra ru bund eller ru indretning, når dyret slår efter bytte.
- Overvægt fra for meget foder og tilskud, med fedt under kæben.
- Døde unger i ægget, eller unger, der klækker svage. Det kan skyldes for lidt kalk og for lidt UVB hos de voksne dyr.
- Tabt hale ved stress eller grov håndtering.
- Parasitinfektion i rygmarven (spinal nematodiasis) er beskrevet hos arten. Få en afføringsprøve undersøgt, hvis dyret får nervesymptomer.

Vej dyrene jævnligt og hold øje med muskelspænding og kalklommer. Søg dyrlæge med krybdyrerfaring, hvis gekkoen taber sig, holder op med at æde, virker sløv eller ikke drikker.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.